

VERGADERING 1 PROJECT VEGETATIEKUNDE 13 OKTOBER 2025

GENT

Aanwezig: Twan, Bent, Raf

Verontschuldigd: Ellen

Verslag: Raf

SAMENVATTING

Cursus vegetatiekunde: praktisch

We organiseren de cursus vegetatiekunde van donderdagavond 30 april tot zondagavond 3 mei. We willen het graag op het Sint-Pietersbergcomplex doen; Twan vraagt aan Jefke wat de regeling is met het C.O.C.K.

Cursus vegetatiekunde: programma

Dit is het programma voor de cursus, met telkens erbij wie er verantwoordelijk is voor het uitwerken van de sessie in kwestie:

1. Vrijdagochtend: Inleiding vegetatiekunde TWAN & BENT
2. Vrijdagvoormiddag: Theoriesessie 'De plant in zijn omgeving' BENT & ELLEN
3. Vrijdagmiddag: Praktijksessie 'De plant in zijn omgeving' TWAN & RAF
4. Vrijdagnamiddag/-avond: Theorie- en praktijksessie vegetatieopnames maken ELLEN
5. Zaterdagvoormiddag: Theoriesessie syntaxonomie (en ook een beetje praktijk in SynBioSys) RAF & TWAN
6. Zaterdagnamiddag: Excursie 'De vegetaties van het Sint-Pietersbergcomplex' RAF & TWAN
7. Zaterdagavond: Praktijksessie vegetatiedata analyseren ELLEN

Extra dag

Op zondag organiseert Raf een optionele sessie en excursie waarbij we de Thier de Lanaye gaan bestuderen als gevalstudie van langetermijnvegetatieonderzoek.

VOM en ontleenkoffer vegetatieopnames maken

Dit moeten we nog eens bespreken met Ellen.

Communicatie

Twan en Raf zorgen ervoor dat dit op de website en tal van sociale mediakanalen komt.

PROLOOG

Ellen kon er *last-minute* niet bij zijn. Ze heeft rond de middag wel gebeld naar Raf met input. Dus in dit verslag staat Ellen haar commentaar er toch bij.

PRAKTISCH

DATUM

Wanneer doen we het? Is een afweging van zo laat mogelijk op het werkjaar (midden mei zou ideaal zijn om naar vegetaties te gaan kijken) en vroeg genoeg om de blok te vermijden. Bent had een idee van een verlengd weekend begin mei?

Conclusie: We doen het van donderdagavond 30 april tot zondagavond 3 mei. Dit is een verlengd weekend met vrijdag 1 mei erin. Het is het weekend na het 1000-soortenweekend van de NWG.

LOCATIE

Waar doen we het? Het Sint-Pietersbergcomplex zou ideaal zijn, want daar heb je zeer rijke en interessante vegetaties, waarmee we ook goed bekend zijn. Je kan er door de geomorfologie ook heel mooi een aantal vegetatiekundige verschijnselen en overgangen illustreren.

Zou mooi zijn mochten we het C.O.C.K. gratis kunnen krijgen, of zitten we daar al aan onze limiet met de drie Sint-Pietersbergkampen? Eens navragen bij Jefke of het C.O.C.K. zelf?

Conclusie: Twan vraagt aan Jefke wat de regeling is voor het C.O.C.K. Indien deze zaal niet beschikbaar of te duur is, bellen we naar Gabi om te vragen of we het in de Hoeve van Caestert kunnen doen.

PRIJS

Een studiekamp kost normaal euro per nacht, een werkkamp is 9 euro per nacht. Hier zitten we niet echt duidelijk in één van die twee categorieën. Indien we de locatie gratis kunnen krijgen, zou 9 euro per nacht dan voldoende zijn?

We discussiëren even over of we het zo goedkoop mogelijk willen houden, of we onszelf zo veel mogelijk financiële ruimte willen geven.

Conclusie: We mikken op een prijs van 9 euro per nacht indien de zaal gratis is.

FUNCTIES

Willen we een trekker, bepaalde verantwoordelijkheden (bv. praktisch verantwoordelijke of inhoudelijk verantwoordelijke), of gewoon *casual* houden? Ellen vindt alvast *casual* houden.

Tijl is foer. Niet vergeten om praktische info zo snel mogelijk met Tijl mee te delen. Opgelet: het kan zijn dat Tijl moet werken.

Wie organiseert volgende vergadering wanneer daar nood aan is?

Conclusie: Raf roept de volgende vergadering samen. We mikken op de tweede week van februari (maar af te stemmen met Ellen).

RANDANIMATIE

Wat voorzien we van randanimatie voor na de sessies?

Conclusie: Het is nu nog te vroeg om daar gedetailleerd op in te gaan. We bespreken dat later.

INHOUDELIJK

PROGRAMMA CURSUS

We moeten een planning maken van welke sessies we willen geven op de cursus en verdelen wie welke voorbereidt. In de agenda stond al een voorstel voor een planning. Inhoudelijk is die goed bevonden op de vergadering. Qua timing hebben we echter een beetje zitten schuiven.

Zo hebben we de eerste sessie verschoven van de eerste avond naar de eerste ochtend. Kanne is voor de meeste mensen immers nogal ver en zo heeft niemand de druk om er donderdagavond op tijd te geraken. We moeten vrijdag dan gewoon vroeg opstaan en de inleidende sessie beginnen te knallen.

Vrijdag wordt dan een drukke dag, waar zaterdag nog veel minder druk was. We verschoven de theoriesessie over syntaxonomie dan ook naar zaterdagvoormiddag.

We hebben ook verdeeld wie verantwoordelijk is voor het uitwerken van welke sessie. Ellen was alvast chaud om de theoriesessie 'De plant in zijn omgeving', de sessie over vegetatieopnames maken en de statistische analysesessie mee uit te werken, dus die hebben we aan haar gegeven.

Bent vindt alles wel interessant. Hij is reserve voor alle sessies mee uit te werken indien die niet rond geraken. Hij haalt tevens aan dat we als bronmateriaal de cursus van het vak 'Vegetatiekunde', gegeven aan de Universiteit Gent door Prof. Dr. Lander Baeten, kunnen gebruiken: <https://users.ugent.be/~lbaeten/cursusportaal/vegetatiekunde/>.

Eerst waren we van plan om twee mensen te zetten op iedere sessie, maar uit efficiëntieoverwegingen zijn we daarvan afgestapt.

Conclusie: Hieronder staat de planning, en wie er verantwoordelijk is voor het uitwerken van iedere sessie. We mikken erop in de tweede week na de lesvrije week samen te komen om een eerste testversie van onze sessies aan elkaar te tonen en elkaar feedback te kunnen geven. Tegen dan moet iedereen dus hun eerste versies klaar hebben.

Daarna kunnen we er ook eens met iemand van de VP naar kijken.

Vrijdagochtend: Inleiding vegetatiekunde TWAN & BENT

Wat is vegetatiekunde? Waarom is het belangrijk? Welke rol speelt het bij natuurbeheer en natuurbeleid? Waarom is vegetatiekunde zo een problematisch rommeltje? Welke literatuur heb je nodig als je je wil verdiepen in vegetatiekunde? (Denk aan *De Vegetatie van Nederland*, SynBioSys Nederland, *Veldgids Plantengemeenschappen*, typologie natuurtypen Vlaams Gewest, *Bosplantengemeenschappen in Vlaanderen*, *Stratiotes* (tijdschrift over vegetatiekunde te raadplegen op Natuurtijdschriften.nl), EuroVeg.)

Vrijdagvoormiddag: Theoriesessie 'De plant in zijn omgeving' BENT & ELLEN

Hoe leven planten samen? Wat kunnen planten vertellen over de omgeving ([Ellenbergwaarden](#), [CSR](#), [ecotopensysteem](#) etc.)?

Vrijdagmiddag: Praktijksessie 'De plant in zijn omgeving' TWAN & RAF

Wandelingetje over het Plateau van Caestert waarbij we Ellenbergwaarden, CSR, ecotopensysteem enz. in de praktijk demonstreren. Cursisten zelf uitspraken laten doen over o.a. bodem- en lichtcondities o.b.v. de plantengroei (zie bv. *ECOFACT 2a Technical Annex - Ellenberg's indicator values for British Plants*). Ook aandacht voor oudbosplanten en hoe vegetatie ook iets kan vertellen over geschiedenis landgebruik. **Uit te werken nadat de theoriesessie is uitgewerkt.**

Vrijdagnamiddag/-avond: Theorie- en praktijksessie vegetatieopnames maken ELLEN

Korte theoretische presentatie over hoe je het moet doen en welke bedekkingsschalen er zoal zijn. Vooral inzetten op veel oefenen, veel vegetatieopnames gaan maken in de praktijk, in kleine groepjes. Nadenken over waar je je proefvlak gaat leggen. Maar ook al op voorhand een paar proefvlakken uitzetten om de 'ervaringstest' uit te kunnen voeren.

Zaterdagvoormiddag: Theoriesessie syntaxonomie (en ook een beetje praktijk in SynBioSys) RAF & TWAN

Hoe is men vanaf vegetatieopnames gekomen tot een indeling in vegetatietypes? Hoe zit het classificatiesysteem van Braun-Blanquet in elkaar? Hoe determineer je vegetatietypes? Hoe werk je met SynBioSys (praktisch aan de slag gaan met de vegetatieopnames die we die dag hebben gemaakt) en met de *Veldgids Plantengemeenschappen*? Welke belangrijke vegetatietypes zijn er allemaal (incl. ecogrammen van graslanden en bossen) en welke overzichtswerken bestaan er (*De Vegetatie van Nederland*, SynBioSys Nederland, *Veldgids Plantengemeenschappen*, typologie natuurtypen Vlaams Gewest, *Bosplantengemeenschappen in Vlaanderen*, EuroVeg)?

Zaterdagnamiddag: Excursie 'De vegetaties van het Sint-Pietersbergcomplex' RAF & TWAN

Syntaxonomie in de praktijk: we gaan wandelen op de Tiendeberg, indien er tijd over is ook nog op de Thier de Lanaye of op het Plateau van Caestert, en tonen verschillende vegetatietypes, hoe ze in relatie staan tot hun standplaats, het landschap en het beheer, en hoe ze in elkaar overgaan. We kunnen ook nog wat oefenen op vegetatieopnames maken.

Zaterdagavond: Praktijksessie vegetatiedata analyseren ELLEN

R-oefeningen rond bv. biodiversiteitsmaten, Ellenberg, hiërarchische clustering, PCA, CA, DCA, nMDS. Dit is de laatste sessie van de 'verplichte' cursus, kunnen we optioneel maken als mensen vroeger door willen. Is toch vrij *nerdy*. **Voor deze sessie willen we de**

langetermijnvegetatiedata van de vier PQ's op de Thier de Lanaye die Martine Lejeune en Willy Verbeke gedurende 35 jaar hebben verzameld gebruiken. Raf vraagt die op.

EXTRA DAG

Aangezien we een verlengd weekend hebben, hebben we dus nog die zondag om een extra dag verdieping te doen. Mensen moeten niet per se een derde dag blijven, maar ze kunnen wel. En dan kunnen er evt. ook andere mensen aansluiten.

De volgende ideeën komen aan bod om te doen op die zondag:

- Toegepaste sessie over vegetatiereeksen en -dynamiek met als casus de vier permanente kwadraten op de Thier de Lanaye. De oprichters van het Sint-Pietersbergkamp, Martine Lejeune en Willy Verbeke, hebben hier 35 jaar lang vegetatiekundig onderzoek gedaan, en hebben daar het boek *De Thier de Lanaye op de Sint-Pietersberg* over geschreven. We kunnen eerst een korte sessie geven over hun bevindingen en dan naar de Thier de Lanaye gaan om die vier PQ's te gaan bekijken en er vegetatieopnames van te maken;
- Verdiepende sessie over de syntaxonomie van graslanden specifiek, aangezien dit voor JNM'ers toch de meest relevante vegetatietypes zijn om vertrouwd mee te zijn;
- Casual BWG-excursie niet per se gelinkt aan de cursus: met Nils Van Rooijen op excursie naar de Nederlandse kant (werkt aan herstel van pioniergraslanden en herintroductie via zaden);
- Werkdagje doen niet direct gerelateerd aan de cursus.

Conclusie: We doen de sessie over 35 jaar vegetatieopnames op de Thier de Lanaye. We proberen die vegetatiedata ook in de sessie van de avond ervoor – over vegetatiedata statistisch analyseren – te gebruiken. Raf maakt een presentatie die het project inleidt en vertelt wat de bevindingen zijn uit 35 jaar onderzoek dat al geweest is, en bereidt een excursie voor waarop we de vier PQ's zelf gaan bezoeken en onderzoeken hoe de vegetatie sindsdien is veranderd. Hierin kunnen we dan ook een uitdaging doen voor de deelnemers om een vierkante meter te vinden met zo veel mogelijk soorten vaatplanten.

ONTLEENKOFFER VEGETATIEOPNAMES MAKEN

Op de BWG-startvergadering was gezegd dat er nog een kamppakket gemaakt moest worden. We gingen dit dan opnemen in dit project en een kamppakket maken over vegetatieopnames maken.

Intussen is gebleken dat die indicator al is gehaald. We moeten het dus niet per se meer af hebben binnen 2024. Beter nog, we kunnen het al laten meetellen voor een indicator in de nieuwe beleidsnota, nl. de zes kant-en-klare inhoudelijke activiteiten, waarbij elk van de drie inhoudelijke werkgroepen er minstens één voorziet.

Dus zeker nog wel nuttig om dit te maken, gezien we dit ook op onze cursus toch goed gaan kunnen gebruiken. Voor tijdens de cursus kunnen we trouwens ook waarschijnlijk materiaal van de Universiteit Gent lenen, dus we hoeven niet te veel aan te kopen.

Wat steken we erin?

- [Kwadraten](#), genoeg om minstens 1 m² af te zetten. We kunnen voor flexibeler proefvlakken te kunnen leggen ook een lintmeter en draad en tentharingen gebruiken.

- Handflora's (*Veldgids Nederlandse flora*, *Heukels' Flora van Nederland* en/of het rode boekje) en *Veldgids Plantengemeenschappen*. Er is even discussie over of het wel nodig is om handflora's erin te steken of niet, maar we beslissen van wel, zodat je echt een kant-en-klare activiteit kunt meegeven met alles wat je nodig hebt erop en eraan. Die boeken moet iemand eens vragen aan Lennart of we die via interne factuur kunnen verkrijgen.
- Een boekje dat we zelf maken met uitleg over vegetatiekunde, vegetatieopnames en hoe alles te gebruiken. Raf schrijft dit boekje.
- Invulformulieren in de schaal van Braun-Blanquet en/of Londo. Schrijfgerief en clipboards.
- Lijst met indicatorwaarden in een mapje.
- Wat ook cool zou zijn: reagentia/teststrips om bodemvariabelen zoals pH te testen. Dat moet iemand eens uitzoeken In dat geval misschien ook bodemschepje en bodemzeef?
- En niet vergeten ook een plasticen bak te kopen (moeten we afstemmen hierover met de PP?). Of heeft Raf hiervoor al een geschikte gekocht? Hij kijkt het eens na.

Conclusie: We vragen aan Ellen wat er nog bij moet. Op de volgende zitting beslissen we wie wat gaat aankopen. We willen deze koffer klaar hebben tegen dat we onze VOM over vegetatieopnames maken (zie hieronder) voor het eerst gaan geven.

VORMING OP MAAT

We moeten dit kalenderjaar voor de oude beleidsnota nog een inhoudelijke vorming op maat fiksen, en ook al een datum vastgelegd hebben waarop we die eens gaan geven. Die datum hoeft zelf niet per se binnen 2024 te zijn (ook niet aangeraden als je veel wil zien aan de vegetatie). We kunnen de sessie over vegetatieopnames maken, die redelijk standalone ook zou kunnen bestaan, eerst beginnen maken en die als test voor de cursus al een keer geven.

Conclusie: We bespreken dit nog eens met Ellen, is voor een groot deel hetzelfde als de sessie voor de cursus maken. Alleen met iets meer context bij uit de andere sessies ook.

MATERIAAL

Wat moeten we allemaal meehebben op de cursus?

- Laptops (SynBioSys, R en RStudio op voorhand installeren), beamer en projectiescherm;
- Onze ontleenkoffer voor vegetatieopnames maken en aanvullend veldwerkmateriaal dat we lenen van de Universiteit Gent;
- Handflora's en andere determinatiewerken;
- Andere literatuur, bv. lijst met Ellenbergwaarden en *De Vegetatie van Nederland*;
- Loepjes;
- Gezelschapsspelletjes;
- Eten.

Wie kan dit vervoeren van Gent naar de locatie en terug? **Ellen kan rijden indien we een Cambio huren. Of misschien kan ze de auto van haar ouders gebruiken.**

COMMUNICATIE

We willen meteen reclame beginnen maken voor de cursus vegetatiekunde.

Raf zet de activiteit op de website, voorlopig nog zonder mogelijkheid om in te schrijven tot we meer weten over de locatie en de prijs.

We willen ook alvast een 'save the date' op Instagram, met de volgende centrale vragen om mensen te prikkelen over wat ze kunnen leren op onze cursus:

- Wat vertellen planten je over de bodem, oriëntatie, ligging?
- Hoe analyseer en determineer ik een vegetatie?
- Beheer: de oorzaak of het gevolg?

Twan neemt contact op met de CP om dit op het Instagramaccount van JNM vzw te krijgen, en met Marie om het op dat van de BWG te krijgen. **Raf** zet het op onze Facebookpagina.

PLANTENWERKGROEP

Raf maakt ook reclame in de chat van de Plantenwerkgroep. Dat zij zeker welkom zijn als ze willen bijleren over vegetatiekunde, of gewoon als ze plantjes willen kijken op het Sint-Pietersbergcomplex tijdens de interessantste periode van het jaar. Zou heel handig zijn als we wat ervaren floristen meehebben die kunnen helpen met vlotte determinatie van de planten. Want om vegetatieopnames te maken, moet je eerst weten welke soorten je allemaal in je proefvlak hebt, en daar wil je idealiter niet te veel tijd aan verliezen, want daar gaat de cursus helemaal niet over.

TIJDLIJN

We leggen een tijdslijn vast:

- Tegen wanneer willen we de VOM klaar hebben? **Eind december.**
- Tegen wanneer willen we een eerste versie van de sessies voor de cursus klaar hebben? **Tweede week na de lesvrije week.**
- Wanneer willen we de volgende keer vergaderen? **Idem.**
- Tegen wanneer willen we de ontleenkoffer klaar hebben? **Maart (wanneer we ten vroegste de VOM zouden geven).**

TO DO'S

TWAN

- Vragen aan Jefke wat de regeling is met het C.O.C.K.
- Inleidende sessie vegetatiekunde uitwerken samen met Bent
- Praktijksessies rond plantenecologie en syntaxonomie uitwerken samen met Raf
- Vragen aan de CP of er reclame kan komen op de Instagram van JNM vzw
- Vragen aan Marie of er reclame kan komen op de Instagram van de BWG

RAF

- Volgende vergadering samenroepen (tweede week na de lesvrije week)
- Vegetatiedata opvragen bij Martine Lejeune
- Praktijksessies rond plantenecologie en syntaxonomie uitwerken samen met Twan
- Theoriesessie rond syntaxonomie uitwerken
- Extra dag over langetermijnvegetatieonderzoek op de Thier de Lanaye organiseren
- Activiteit op de website zetten
- Reclame maken in de chat van de Plantenwerkgroep
- Facebookpost maken
- Boekje schrijven over vegetatieopnames maken
- Plastieken bak nakijken

BENT

- Inleidende sessie vegetatiekunde uitwerken samen met Twan

- Theoriesessie rond plantenecologie uitwerken samen met Ellen

ELLEN

- Theoriesessie rond plantenecologie uitwerken samen met Bent
- Sessies rond vegetatieopnames maken en vegetatiedata statistisch analyseren uitwerken